ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-4

Maymunchechak yoki Mpox haqida bilasizmi ?
Do you know about monkeypox or Mpox?

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi
PO‘LATOVA DILSHODA AKMAL QIZI

Annotatsiy: Ilgari maymunchechak deb ataladigan Mpox virus keltirib chiqaradigan chechakka o'xshash kasallikdir. Bu isitma va titroq kabi grippga o'xshash simptomlarni keltirib chiqaradi va bir necha hafta davom etishi mumkin bo'lgan toshma paydo bo'ladi. Mpox uchun tasdiqlangan davolash yo'q, lekin odatda o'z-o'zidan o'tib ketadi. Sog'liqni saqlash mutaxassislari, agar sizda mpox xavfi yuqori bo'lsa, emlashni tavsiya qiladi.

Abstract: Mpox, formerly called monkeypox, is a disease similar to smallpox caused by a virus. It causes flu-like symptoms such as fever and chills, and a rash that can take weeks to clear. There’s no proven treatment for mpox, but it usually goes away on its own. Healthcare experts recommend getting vaccinated if you’re at higher risk for mpox.

Аннотация: Mpox, ранее называвшаяся обезьяньей оспой, — это болезнь, похожая на оспу, вызываемая вирусом. Она вызывает симптомы, похожие на грипп, такие как лихорадка и озноб, а также сыпь, которая может пройти через несколько недель. Доказанного лечения mpox не существует, но обычно она проходит сама по себе. Эксперты в области здравоохранения рекомендуют вакцинироваться, если у вас повышенный риск заболевания mpox.

Kirish . Mpox (ilgari maymun poxi deb ataladi) virus keltirib chiqaradigan kasallikdir. Odatda toshma va grippga o'xshash alomatlarga sabab bo'ladi. Toshma xuddi shunday virus, chechak sabab bo'lganiga o'xshaydi.

Afrikaning ba'zi qismlarida mpox holatlari muntazam ravishda sodir bo'ladi (u endemik). Ammo ba'zida epidemiyalar dunyoning boshqa joylarida sodir bo'ladi. Kasallikning avj olishi - bu holatlarning ko'payishi yoki kutilganidan ko'proq.

Asosiy qism . Maymunchechak virusi (Orthopoxvirus monkeypox) bilan infektsiya mpoxni keltirib chiqaradi. Viruslar - himoya qoplamasidagi genetik ma'lumotlarning kichik qismlari. Mpox kasalligini keltirib chiqaradigan virus chechak virusi bo'lib, Orthopoxvirus jinsiga mansub.

Mpox quyidagilar orqali tarqalishi mumkin:

- MPox yaralari yoki qoraqo'tirlari bilan bevosita aloqa qilish (hayvon yoki odamdan).
- Tupurik (tupurish), burun yoki og'izdan nafas olish sekretsiyasi (shilliq), qon yoki boshqa tana suyuqliklari (hayvon yoki odamdan) bilan aloqa qiling.
- Yuqtirilgan odam yoki hayvon tomonidan ishlatiladigan kiyim, choyshab va sochiq kabi materiallar bilan aloqa qiling.
- Vertikal uzatish - homiladorlik paytida yoki tug'ilish paytida homilador ayoldan homilaga.

Mpox tarqalishi mumkin bo'lgan o'ziga xos holatlarga quyidagilar kiradi:

- Quchoqlash, o'pish yoki jinsiy aloqa kabi yaqin, yaqin aloqa. Boshqalar bilan gaplashish, hapşırma yoki yo'talish orqali mpoxni yuqtirish ehtimoli kamroq.
- Terining teriga tegishi.
- Sochiq, choyshab yoki jinsiy o'yinchoqlar kabi shaxsiy narsalarni baham ko'rish.
- Yuqtirilgan hayvondan tishlash yoki chizish.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-4

- Yuqtirilgan hayvonning go'shtini eyish.

Mpox uchun xavf omillari qanday?

Har kim mpox olishi mumkin. Global epidemiya erkaklar bilan jinsiy aloqada bo'lgan erkaklarga (MSM) nomutanosib ravishda ta'sir ko'rsatadi. Boshqa tomondan, Kongo Demokratik Respublikasida I epidemiyasida 15 yoshgacha bo'lgan bolalar bu holatlarning yarmidan ko'pini tashkil qiladi. Kim mpoxga qarshi emlash kerak?

Mpox vaktsinalari hozirda faqat mpoxga duchor bo'lgan yoki duchor bo'lishi mumkin bo'lgan odamlar uchun tavsiya etiladi. Mpox vaktsinalarini olish bo'yicha tavsiyalar kimning yuqori xavf ostida ekanligiga asoslanadi. Bu xavflar qayerda yashashingiz yoki sayohat qilishingizga qarab farq qilishi mumkin.

Mpox vaktsinasi qanday ishlaydi?

Shifokoringizsizga kamida 28 kun oralig'ida ikki dozali mpox vaktsinasini beradi. Vaktsina - bu zarba. Provayder uni intradermal emlash (teringizning yuqori qatlamlari o'rtasida) yoki teri ostiga emlash (teringiz ostidagi yog'ga AOK) sifatida berishi mumkin. Intradermal emlash chandiq qoldirishi mumkin. Agar siz o'qingizni tanangizning yashirin joyida olishni istasangiz, provayderingiz uni bilagingiz o'rniga elkangizda berishi mumkin. Siz teri ostiga emlashni ham so'rashingiz mumkin.

Mpox qanday tashxis qilinadi?

Mpox tashxisini qo'yish uchun shifokoringiz ikki-uch yarani (lezyonni) artib oladi. Ular namunalarni polimeraza zanjiri reaktsiyasini (PCR) tekshirish uchun laboratoriyaga yuborishadi. Shuningdek, ular qon tekshiruvini o'tkazishlari mumkin.

Provayderingizga mpox ta'siriga duchor bo'lganligingiz haqida xabar berish muhimdir. Sizning provayderingiz sizni qizamiq yoki suvchechak kabi toshmalar keltirib chiqaradigan boshqa kasalliklar uchun tekshirishi mumkin.

Xulosa : Chechak va mpox ikkalasi ham Orthopoxvirus jinsining bir qismidir, shuning uchun ularga o'xshash, ammo farqli viruslar sabab bo'ladi. Samarali vaktsinalar tufayli chechak 1980 yilga kelib yo'q qilindi (endi aylanma kasallik emas). Chechak juda yuqumli va mpoxga qaraganda osonroq tarqaldi. Mpox belgilari chechakka o'xshaydi, ammo engilroq.

Kasallikning avj olishi haqidagi xabar va hatto "epidemiya" so'zi ham juda ko'p tashvish va qo'rquvni keltirib chiqarishi mumkin. Ayniqsa, ko'pchiligimiz singari, siz 2022 yilgacha mpox haqida hech qachon eshitmagan bo'lsangiz, tashvishlaringiz ro'yxatiga yana bir narsa qo'shilishi mumkin.

Ammo chechak kabi shunga o'xshash viruslar bo'yicha tadqiqotlar o'nlab yillar davomida davom etmoqda. Shu sababli, tibbiyot xodimlari mpox tarqalishini kamaytirish uchun vaktsinalar va boshqa chora-tadbirlarni tezda amalga oshirishga muvaffaq bo'lishdi. Agar siz mpoxga ta'sir qilish xavfi yuqori deb hisoblasangiz, xavfingizni kamaytirish usullari mavjud. Agar biron bir tashvishingiz bo'lsa, tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayder bilan gaplashing.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Centers for Disease Control and Prevention (U.S.). Mpox (https://www.cdc.gov/mpox/index.html). Multiple pages accessed. Updated 9/13/2024. Accessed 10/25/2024.

2. Clark EH, Ashley P, Shandera WX. Poxviruses & Other Exanthematous Viral Infections. In: Papadakis MA, Rabow MW, McQuaid KR, Gandhi M, eds. Current Medical Diagnosis & Treatment 2025. McGraw-Hill Education; 2025.

3. Hoxha A, Kerr SM, Laurenson-Schafer H, et al; WHO Mpox surveillance and Analytics Team. Mpox in Children and Adolescents during Multicountry Outbreak, 2022-2023

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

VOLUME-5, ISSUE-4

(https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37647121/). Emerg Infect Dis. 2023 Oct;29(10):2125-2129. Accessed 10/25/2024.

4. Lu J, Xing H, Wang C, et al. Mpox (formerly monkeypox): pathogenesis, prevention, and treatment (https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38148355/). Signal Transduct Target Ther. 2023 Dec 27;8(1):458. 10/25/2024.